

POSTANOWIENIE

24 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Trzebiatowski

na posiedzeniu niejawnym 24 września 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa M.H.

przeciwko E.H.

o rozwód,

na skutek wystąpienia przez Sąd Okręgowy w Lublinie

postanowieniem z 9 maja 2025 r., III C 2095/24,

o oznaczenie sądu właściwego do rozpoznania sprawy,

zwraca akta sprawy Sądowi Okręgowemu w Lublinie.

(M.K.)

UZASADNIENIE

M.H. wniósł do Sądu Okręgowego w Lublinie pozew o rozwód.

Postanowieniem z 9 maja 2025 r., III C 2095/24 w/w Sąd zwrócił się do Sądu Najwyższego o oznaczenie sądu, przed który należy wytoczyć powództwo w tej sprawie. Rezygnując z zamieszczenia uzasadnienia, jedynie w samej sentencji Sąd ten wskazał na art. 45 k.p.c. jako podstawę takiego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 45 k.p.c., jeżeli na podstawie przepisów kodeksu nie można w świetle okoliczności sprawy ustalić właściwości miejscowej, Sąd Najwyższy oznaczy sąd, przed który należy wytoczyć powództwo (§ 1). O oznaczenie sądu, przed który należy wytoczyć powództwo, występuje sąd, do którego wpłynął pozew (§ 2).

Wymaga zaznaczenia, że wystąpienie do Sądu Najwyższego w trybie art. 45 k.p.c. jest uzasadnione tylko pod warunkiem, że nie można w świetle okoliczności sprawy ustalić właściwości miejscowej sądu, przed który należy wytoczyć powództwo. W sprawach o rozwód właściwość miejscową określa art. 41 k.p.c., który stanowi, że powództwo ze stosunku małżeństwa wytacza się wyłącznie przed sąd, w którego okręgu małżonkowie mieli ostatnie miejsce zamieszkania, jeżeli choć jedno z nich w okręgu tym jeszcze ma miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu. Z braku takiej podstawy, wyłącznie właściwy jest sąd miejsca zamieszkania strony pozwanej, a jeżeli i tej podstawy nie ma - sąd miejsca zamieszkania powoda. A zatem dopiero, jeśli nie jest możliwe ustalenie właściwości miejscowej na podstawie art. 41 k.p.c., zastosowanie może znaleźć art. 45 k.p.c. (np. postanowienie SN z 30 marca 2021 r., V CO 61/21). Przy czym, w takim przypadku muszą być wykazane przyczyny uzasadniające oznaczenie sądu na podstawie art. 45 k.p.c.

Przedstawiając wniosek o oznaczenie sądu właściwego w postanowieniu, o którym mowa wyżej, Sąd Okręgowy w Lublinie ograniczył się do sformułowania sentencji z pominięciem uzasadnienia, w którym wskazałby konkretne okoliczności sprawy, sytuację stron, a także przepisy o właściwości miejscowej, które nie pozwalają na ustalenie sądu miejscowo właściwego. Tak sformułowane postanowienie nie pozwala więc na merytoryczną ocenę przedłożonego wniosku. Przedstawienie okoliczności, które świadczyłyby o wystąpieniu stanu rzeczy wypełniającego hipotezę normy wynikającej art. 45 k.p.c. należy do sądu występującego o oznaczenie sądu właściwego, co może nastąpić wyłącznie w uzasadnieniu takiego postanowienia. Sąd występujący o oznaczenie w niniejszej sprawie nie uzasadnił swojego wystąpienia, a rekonstrukcja takich okoliczności oraz poszukiwanie argumentów uzasadniających oznaczenie sądu właściwego nie należą do Sądu Najwyższego (por. postanowienia SN: z 29 maja 2018 r., III CO

56/18, OSNC-ZD 2019, nr 2, poz. 25; z 1 czerwca 2015 r., III CO 37/15, OSNC 2015, nr 12, poz. 150; z 13 listopada 2007 r., III CO 17/07, nie publ., z 30 września 2020 r., II CO 222/20, nie publ. oraz z 15 października 2021 r., IV CO 162/21, a ostatnio także m.in. postanowienie SN z 22 maja 2025 r., III CO 571/25).

W/w brak formalny referowanego postanowienia uniemożliwiają rozpoznanie przez Sąd Najwyższy wniosku Sądu Okręgowego w Lublinie o wyznaczenie w trybie art. 45 k.p.c. sądu właściwego, przed który należy wnieść powództwo w sprawie pozwu. Dlatego konieczne jest zwrócenie akt sprawy w celu uzupełnienia postanowienia o motywy je uzasadniające.

Mając na uwadze przedstawione argumenty, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji postanowienia.

(M.K.)

[SOP]